

Урок 2.

ЛЕКСИКОЛОГІЯ
ФРАЗЕОЛОГІЯ

Домашнє завдання

Перевірте себе!

Урок 1. Вправа 6

П. 1. Бароко – стиль архітектури.

Доробок – те, що зробив, створене ким-небудь.

Зодчество – мистецтво проєктувати і споруджувати будівлі.

Пам'ятка – предмет, що служить нагадуванням про кого-, що-небудь.

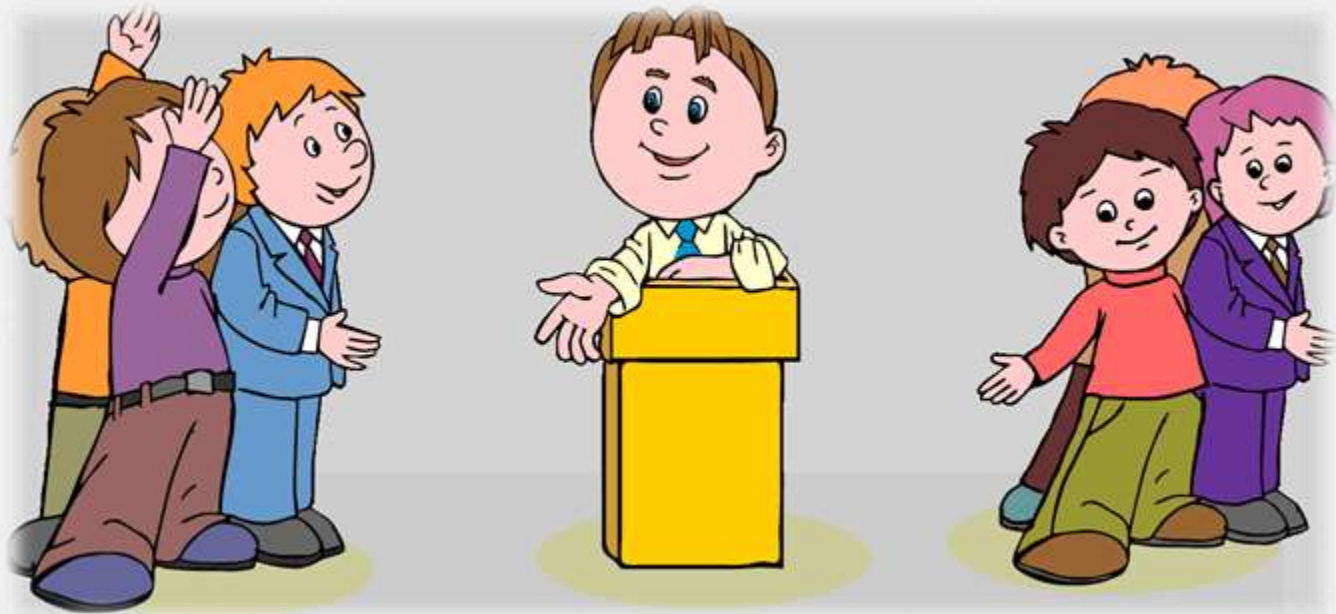
2. Скульптор, архітектор, бароко.

3. Кольори, довершеність, майстер.

У цього майстра довершені кольори.

4. Ландшафт, фрески, мозаїки.

Характерні для роботи архітектора.

***Бліцопитування
«Точка зору»***

- Що вивчає лексикологія?
- Що називають лексикою?
- Що розуміють під лексичним значенням слова?
- На які групи за значенням поділяють слова?
- Дайте визначення синонімам, антонімам, омонімам, паронімам. Наведіть приклади.
- Що вивчає фразеологія?
- Назвіть основні ознаки фразеологізмів.
- У яких стилях мовлення найчастіше вживаються емоційно-експресивні фразеологізми?

Бліцопитування «Точка зору»

Перевірте себе!

- ◆ **Лексикологія** – це розділ мовознавчої науки, що вивчає словниковий склад мови, або лексику.
- ◆ **Лексика** – це сукупність слів певної мови.
- ◆ **Лексичне значення слова** – це те, що слово означає.
- ◆ **За значенням** слова поділяють на однозначні й багатозначні, синоніми, антоніми, омоніми, пароніми.
- ◆ **Синоніми** – це слова, що по-різному називають одне і те ж поняття про предмет, явище, дію, але відрізняються одне від одного або відтінками значення або стилістичним забарвленням. Наприклад: 1. Безжалісний – безсердечний. 2. Плакати – голосити, ридати, рюмсати.

Бліцопитування «Точка зору»

Перевірте себе!

Антоніми – це слова з протилежним значенням.

Наприклад: 1. День – ніч. 2. Веселий – сумний.

Омоніми – це слова, що мають однакове звучання та написання, але різні значення. Наприклад: 1. Корч – пень, викорчований з корінням. Корч – судорожне скорочення м'язів. 2. Косити – зрізати траву. Косити – дивитися скося. 3. Гриф – птах. Гриф – знак. 4. Ключ – для замка. Ключ – джерело. 5. Ніс – частина тіла людини. Ніс корабля.

Пароніми – це слова, які різні за значенням, але схожі за вимовою та в деяких випадках мають споріднені корені. Наприклад: адресат (той кому пишуть) – адресант (той, хто пише).

◆ **Фразеологія** – це розділ науки про мову, який вивчає лексично неподільні сполучення слів, або фразеологізми.

Бліцопитування «Точка зору»

Перевірте себе!

- ◆ **Фразеологізм** – це стійке сполучення слів, що за своєю природою відрізняється і від слова, і від словосполучення. Наприклад: як вітром здуло – зник, ні пари з уст або як води в рот набрати – мовчати, великий почин – початок великої справи, хоч греблю гати – дуже багато.
- ◆ Усі фразеологізми мають декілька спільних ознак:
 - * відтворюваність у мовленні;
 - * постійний лексичний склад;
 - * у реченні всі компоненти фразеологізму виконують одну синтаксичну функцію;
 - * наявність синонімічних та антонімічних зв'язків з іншими фразеологізмами і словами.
- ◆ У розмовному, художньому та публіцистичному стилях.

Лінгвістичний практикум.

Завдання 1. Розподільний диктант

Прочитайте і запишіть слова в зошити, розподіливши їх за значенням у 2 колонки: однозначні, багатозначні

Дніпро, вирій, душа, Київ, урок,
лексикологія, доглядати, префікс,
темний, кришити, ручка.

Лінгвістичний практикум.

Перевірте себе!

Завдання 1. Розподільний диктант

Однозначні: Дніпро, Київ, лексикологія, префікс.

Багатозначні: вирій, душа, урок, доглядати, темний, кришити, ручка.

Лінгвістичний практикум.

Завдання 2. Доберіть і запишіть до слів синоніми українського походження.

Бібліотека, фонтан, ін'єкція, голкіпер, лауреат, премія, лінгвістика.

Довідка: книгозбірня, водограй, укол, мовознавство, переможець, нагорода, воротар.

Лінгвістичний практикум.

Перевірте себе!

Завдання 2.

Бібліотека – книгозбірня,
фонтан – водограй,
ін'єкція – укол,
голкипер – воротар,
лауреат – переможець,
премія нагорода,
лінгвістика – мовознавство.

Лінгвістичний практикум.

Завдання 3. Доберіть антоніми до поданих слів:

- 1) Мало;
- 2) Раніше;
- 3) Всерйоз;
- 4) Дешево;
- 5) Уночі;
- 6) Вірно;
- 7) Влітку.

Лінгвістичний практикум.

Перевірте себе!

Завдання 3. Доберіть антоніми до поданих слів:

- 1) Мало – багато;
- 2) Раніше – пізніше;
- 3) Всерйоз – жартома;
- 4) Дешево – дорого;
- 5) Уночі – вдень ;
- 6) Вірно – хибно (помилково);
- 7) Влітку – взимку.

Лінгвістичний практикум.

Завдання 4. «Майстер каламбура».

Каламбур (гра слів)— стилістичний прийом, який будується на використанні омонімів або паронімів; часто вживається в комічному та сатиричному контекстах. Наприклад, «Прийомний син барона був баран». Майстром створення каламбурів є Ігор Січовик.

Спробуйте самотійно скласти каламбур, використовуючи слова – омоніми (ніс (дієсл.) – ніс (ім.), мила (дієсл.) – мила (прикм.)).

Лінгвістичний практикум.

Перевірте себе!

Завдання 4. «Майстер каламбура».

Песик з лісу шишку *ніс* –
пошкарябав собі *ніс*.

Мила вікна донька *мила*.

Лінгвістичний практикум.

Завдання 5. «Я редактор».

Знайдіть речення, у якому неправильно вжито слово «приймати», відредагуйте його.

Юнаки приймають присягу на вірність Україні. (З газети)
На випадок загибелі сержанта, приймаю командування я.
(О. Довженко)

Наталка приймає участь у змаганнях з тенісу. (З розмови)
Їв би очима, та душа не приймає. (Народна творчість)
Прошу прийняти рішення якнайшвидше. (Із заяви)

Лінгвістичний практикум.

Перевірте себе!

Завдання 5. «Я редактор».

Наталка **бере** участь у змаганнях з тенісу. (3 розмови)